

บทคัดย่อ

ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไท บ้านโพน

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไทบ้านโพน อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีชื่อเสียงด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและการผลิตผ้าไหมแพรวาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างเป็นธรรม โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม และสัมภาษณ์ประชากรจากกลุ่มประชากรภายในชุมชนบ้านโพน นอกจากนี้ยังได้เก็บข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อศักยภาพ ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนผู้ไทบ้านโพน และคณะผู้วิจัยยังได้ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเสริมจำนวน 2 แห่ง ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ หลุมขุดค้นศูนย์วิจัยและพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูกุ่มข้าวอีกแห่งหนึ่งได้แก่ วัดพุทธนิมิต ภูคำว ซึ่งได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

ชุมชนผู้ไทบ้านโพนยังมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่เหนียวแน่น มีการนับถือพุทธศาสนาอย่างเข้มแข็ง มีการทำบุญตามจารีตประเพณี 12 เดือน สำหรับบุญประเพณีที่ชาวบ้านโพนให้ความสำคัญและจัดได้ยิ่งใหญ่ที่สุด คือ บุญบั้งไฟซึ่งใช้เวลา 2 วันจัดขึ้นในเดือนพฤษภาคมของทุกปี

ด้านวัฒนธรรมการผลิตผ้าไหมแพรวา พบว่า สตรีชาวผู้ไท บ้านโพนมีความสามารถทอผ้าไหมแพรวาได้ตั้งแต่อายุ ประมาณ 8 ขวบ ปัจจุบันประมาณ 90% ของครอบครัวชาวบ้านโพนยังทอผ้าไหมแพรวาและ ความงดงามของผ้าไหมแพรวาทำให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนผู้ไท บ้านโพน

ด้านการต้อนรับนักท่องเที่ยว ชาวบ้านโพนมีอุปนิสัยใจคอในการต้อนรับนักท่องเที่ยวดีมาก การต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะกลุ่มแม่บ้านจะเป็นกำลังที่เข้มแข็ง แบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันตามความเหมาะสม บางโอกาสมีการแสดงมิดนตรีและการฟ้อนรำ ให้นักท่องเที่ยวได้ชมด้วย

ด้านรูปแบบการท่องเที่ยว สามารถจัดการท่องเที่ยวได้ 2 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 คือ การท่องเที่ยวแบบไป-กลับ ภายใน 1 วัน โดยเริ่มเดินทางจากตัวเมืองกาฬสินธุ์เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเสริมที่อำเภอสหัสขันธ์ และเข้าสู่ชุมชนบ้านโพนในช่วงบ่ายชื่นชมวัฒนธรรมบุญประเพณี ประเพณีการทอผ้าไหมแพรวาเลือกซื้อผ้าไหมแพรวา และเดินทางกลับในตอนเย็น รูปแบบที่ 2 การท่องเที่ยวแบบค้างคืน ซึ่งปัจจุบันยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน

ด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกจากชุมชนบ้านโปน 932 คริวเรือนมีความพร้อมในการรับนักท่องเที่ยวให้เข้าพักอาศัยด้วยประมาณ 200 หลังคาเรือน นอกจากนั้นมีความร่วมมือต่อการพัฒนาไปสู่การรองรับนักท่องเที่ยวกว่า 50% ของจำนวนครอบครัวทั้งหมด และในส่วนที่เหลือมีความยินดีต่อการเกิดการท่องเที่ยวและสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวในหมู่บ้านทุก ๆ วิธี สำหรับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมและกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับดีปานกลาง และควรศึกษาความต้องการที่แท้จริงในระดับลึกและความเป็นไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนก่อนดำเนินการส่งเสริมในแต่ละกิจกรรมของชาวบ้าน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในหมู่บ้านในเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ ไฟฟ้า ห้องน้ำ สถานีอนามัย ถนนในหมู่บ้านและการรักษาความปลอดภัยอยู่ในระดับดีปานกลางเพียงพอต่อนักท่องเที่ยวประมาณ 200 คนต่อครั้ง สำหรับร้านอาหารไม่เพียงพอเนื่องจากชาวบ้านประกอบอาหารรับประทานเองแต่หากชาวบ้านทราบล่วงหน้าว่า จะมีนักท่องเที่ยวต้องการรับประทานอาหารร่วมด้วย ก็สามารถจัดเตรียมอาหารให้ได้ตามความต้องการ

ด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเสริม จุดแรก คือ หลุมขุดค้นศูนย์วิจัยและพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูกุ่มข้าว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีจุดแสดงนิทรรศการไดโนเสาร์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมทุกวัน จุดท่องเที่ยวเสริมที่ 2 คือ วัดพุทธนิมิต ภูค่าว เป็นแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ อยู่ห่างจากอำเภอสหัสขันธ์ประมาณ 7 กิโลเมตรนักท่องเที่ยวที่แวะชมไดโนเสาร์ภูกุ่มข้าว มักจะเดินทางมาท่องเที่ยวที่วัดพุทธนิมิต ภูค่าวเป็นส่วนใหญ่ และนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวเสริม 2 แห่งดังกล่าวมีส่วนน้อยที่เดินทางท่องเที่ยวต่อไปถึงชุมชนผู้ไทบ้านโปน เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทั้งสาม นับว่าชุมชนผู้ไทบ้านโปนมีความเข้มแข็งในด้านขนบธรรมเนียมในประเพณีในรอบ 1 ปี ด้านวัฒนธรรมการผลิตผ้าไหมแพรวา ด้านการต้อนรับและรูปแบบการท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่น มีที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย สำหรับปัญหาที่ชาวบ้านโปนควรต้องปรับปรุงและพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้นั้น คือ ความเข้าใจต่อการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของความเป็นชาวผู้ไท และบทบาทของตนเองที่จะต้องกระทำกับนักท่องเที่ยว

Abstract

The Potentialities in an Aspect of Cultural Tourism in Ban Phon, A Phu Tai Community

The purpose of this research was to examine potentialities in an aspect of cultural tourism in Ban Phon, a Phu Tai community in Khammuang District, Kalasin Province, where was renowned in these aspects : customs, culture, and Prae Wa silk manufacturing, to develop the tourism to be beneficial and fair for community. The data were gathered from related documentary and research work, field work through participative and non – participative observations, and interviews of Ban Phon community inhabitants. Besides, the data were collected from other related organizations to examine their connection to the potentialities in an aspect of cultural tourism in Ban Phon, a Phu Tai community. The researchers also investigated two supplementary tourist places located in Amphur Sahassakhan, Kalasin Province. They were the Exploration Hole, Research Centre, and Dinosaur Phu Komkhaw Museum and Wat Puttanimit Phukhaw. The research data were then analyzed and submitted through a descriptive analysis method. The findings were as follow :

Phu Tai Ban Phon community remained to have a firm customs, a strong faith in Buddhism, and a merit of the twelve months customs. Bun Bang Fai was the most important tradition that Ban Phon villagers still attended to, and they could handle it as big as they could. Usually, Bun Bang Fai was annually held on May taking about two days.

In an aspect of Prae Wa silk manufacturing culture, Phu Tai girls of 8 years old up were able to weave Prae Wa silk textiles. Only 90 percent out of all families' numbers at Ban Phon remained weaving now. And because of its beauty, tourism was originated in Phu Tai Ban Phon community.

In an aspect of tourists hospitality, Ban Phon villagers were excellent in tourists hospitality. The group of housewives was the main part of tourists hospitality who share duties very strongly and property especially when the tourists came in group. They occasionally prepared the music and dance performances to the tourists.

In tour forms aspect, there were two forms to be able to manage. The first form was a round tour (1 day), beginning from Muang District, Kalasin en route no. 227, and getting to supplementary tourist places in Sahassakhan District and to Ban Phon community in the afternoon to admire Prae Wa silk weaving tradition. Tourists could buy Prae Wa silk, and get back in the evening. The last form was a staying overnight tour which now was not an obvious concrete project.

Accommodations aspect, there were 200 out of totally 932 families in Ban Phon which were ready to be tourists hosts. Besides, there were 50 percent of total family numbers in Ban Phon to cooperate of tourist hospitality development, and the rests were pleasant and encouraged every ways to this happening. For other related organizations, they had a coordination with cultural and other activities to promote tourism in a neutral level. In addition, these organizations should know a real purpose in a deep level, and know a continuity and endurance of possibility before operating the promotion in any activities of the villagers.

Facilities aspect in Ban Phon concerning drinking and supplying water, electricity, sanitary, health center, roads, and security were in a good level and sufficient for about 200 tourists a time. Only food shops or restaurants were not adequate because the villagers usually cooked themselves. They could prepared food for tourists, if the tourists foreran their desires.

The potentialities of supplementary tourist places aspect, the first point was the Exploration Hole, Research Centre, and Dinosaur Phukoomkhaw Museum. It was the biggest place of Dinosaur exhibition in Thailand. Tourists visited there everyday. The last point was Wat Puttanimmit Phukhaw. It was an important ruin and relics, far from Sahassakhan District bureau approximately 7 kilometres. Tourists who visited the Dinosaur Phu koomkhaw Museum usually came to Wat Puttanimmit Phukhaw. And there were a few tourists form both supplementary tourist places who went towards to Phu Tai Ban Phon community because it lacked public relations cohered with the three tourist places.

It was considered that Phu Tai Ban Phon community was strong in these aspects : customs in a year round, Prae Wa silk manufacturing, tourists hospitality and tour forms that could cohere with other tourist places, accommodations and facilities, and security. The problems of Ban Phon villagers to solve and to develop to be a sustainable tourism were understanding of original culture, Phu Tai being and their roles to behave to tourists.